

Universal Declaration of Human Rights - Sorbian, Upper

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Powšitkowne wozjewjenje čłowječich prawow

Zjednoćenych narodow wot 10. 12. 1948

Preambla

Dokelž twori pļipóznaće wšěm čłonom čłowjeskeje swójby pļisłušaceje dostojnosće a jich jenakich a njeparujomnych prawow zakład swobody, sprawnosće a měra w swěće,

dokelž stej njedopóznaće a znajechanje čłowječich prawow k aktam barbarstwa wjedłoj, kotrež su swědomje čłowjestwa hłuboko zranili, a dokelž je so wutworjenje swěta, w kotrymž spožči so čłowjekam, swobodnym wot stracha a nuzy, swoboda řečenja a wěry, jako najwyše prócowanje čłowjestwa wozjewiło,

dokelž je bytostne, čłowječe prawa z knjejstwom prawa škitać, zo njeby so čłowjek k zběžkej pļećiwo tyranstwu a potłóčowanju jako poslednjemu srědkej nuzował,

dokelž je bytostne, wuwice pļećelskich počahow mjez narodami spěchować,

dokelž su ludy Zjednoćenych narodow we wustawkach znowa swoju wěru do zakładnych čłowječich prawow, do dostojnosće a hódnoty čłowjeskeje wosoby a do runoprawosće muža a žony wobkručili a wobzamknyli, socialny postup a lěpše žiwjenske poměry pļi wjetšej swobodže spěchować,

dokelž su so sobustawske staty zawjazali, w zhromadnym dźěle ze Zjednoćenymi narodami powšitkowne respektowanie a zwoprawdźenje čłowječich prawow a zakładnych swobodow pļesadzić,

dokelž je zhromadne měnjenje wo tutych prawach a swobodach pļewšo wažne za połne spjelnjenje tutoho zawjazka,

proklamuje Generalna zhromadźizna

tute Powšitkowne wozjewjenje čłowječich prawow jako zhromadny ideal, kotryž ma so wot wšěch ludow a narodow docpěć, zo bychu kóždy jednotliwec a wšě organy towaršnosće tute wozjewjenje stajnje w pomjatkju měli a so prócowali, pļez wučbu a kubłanje respektowanie tutych prawow a swobodow spěchować a pļez postupowace naprawy w narodnym a mjezynarodnym wobłuku jich powšitkowne a faktiske pļipóznaće a zwoprawdźenje pola wobydlerstwa kaž sobustawskich statow tak tež tych jich nadknjejstwu podstějacych teritorijow zaručeć.

Artikl 1

Wšitcy čłowjekajo su wot naroda swobodni a su jenacy po dostojnosći a prawach. Woni su z rozumom a swědomjom wobdarjeni a maja mjezsobu w duchu bratrowstwa wobchadžeć.

Artikl 2

Kóždy je woprawnjeny, w tutym wozjewjenju proklamowane prawa a swobody wužiwać, a to bjez kóždehožkuli rozeznawanja, kaž po rasy, barbje, splahu, řeči, religiji, politiskim abo druhim pļeswědčenju, narodnym abo socialnym pochodže, po zamóženju, narodže abo druhim statusu .

Dale njesmědža so žane rozdžěle činić na zakładže politiskeje, prawniskeje abo mjezynarodneje pozicije kraja abo teritorija, kotremuž wosoba pļisłuša, njedžiwojo na to, hač je njewotwisny, hač pod rukowaćelstwom steji, hač

njewobsedži swójske knježerstwo abo hač podleži někajkemu druhemu wobmjezowanju swojeje suwerenity.

Artikl 3

Kóždy ma prawo na žiwjenje, swobodu a wěstotu wosohy.

Artikl 4

Nichtó njesmě so w njewólnistwje abo robočanstwje dźeržeć; njewólnistwo a wikowanje z njewólnikami stej we wšěch swoich formach zakazanej.

Artikl 5

Nichtó njesmě so podčisnyć ćwělowanju abo surowemu, nječłowjeskemu abo ponižowacemu wobchadženju abo chłostanju.

Artikl 6

Kóždy ma prawo, wšudže jako prawakmany pļipóznaty hyć.

Artikl 7

Wšitcy čłowjekoj su pļed zakonjom runi a maja b jez diskriminaeije prawo na jenaki škit pļez zakon. Wšitey maja pawo na jenaki škit pļećiwo kóždyj diskriminaciji, kotraž by pļedležace wozjewjen je zraniła, a pļećiwo pozbudžen ju k tajkej diskriminaciji.

Artikl 8

Kóždy ma prawo na skutkownu juristisku pomoe pola pļislušnych nutłkostatnych sudnistwow pļećiwo jednanjam, kotrež jeho jemu po wustawje abo po zakonu pļistejace zakładne prawa ranja.

Artikl 9

Nichtó njesmě so swojowólnje zajeć w jatbje dźržeć abo z kraja wupokazać.

Artikl 10

Kóždy ma w połne; runoprawosći prawo na to, zo so wo jeho prawach a winowatosćach a wo kóždyj pļećiwo njemu zapoloženj; chłostanskoprawnej skóřžbje pļez njewotwisne a njestranske sudnistwo sprawnje a zjawnje jedna.

Artikl 11

1. Kóždy chłostajomneho jednanja dla wobskorženy ma prawo na to, jako n jewinowaty plaćić, dołhož njeje jeho wina w zjawnynl jednanju, w kotrymž je wšě za swoje zakitowanje trěbne garantije mět, wotpowědujo zakon jej dopokazana

2. Nichtó njesmě so dla jednanja abo zanjechnanja něčeho zasudzić, štož njebě w času, hdyž je so to stało, po nutłkokrajnym abo po mjezynarodnym prawje chłostajomne. Runje tak njesmě so žane česě chłostan je wuprajić hač te w času chłostajolnneho jednanja pļihrožene chłostanje.

Artikl 12

Nichtó njesmě swojowólnym zapłimnjenjam do swojeho priwatneho žiwjenja, swojeje swójby, swojeho bydlenja a swojeje korespondency abo njezakonskim škodam swojeje česće a swojeho mjena wustajeny być. Kóždy ma prawo na juristiski škit pļećiwo tajkim zapłimnjenjam a škodam.

Artikl 13

1. Kóždy ma prawo, so znutłka slata swobodnje pohibować a sej swoje bydlenje swobodnje wuzwolić.
2. Kóždy ma prawo, kóždy kra; inkluziwn je swój swójski kraj wopuścić a so do swojeho kraja wrócić.

Artikl 14

1. Kóždy ma prawo, w drunich krajach pšed pšescěhanjom azyl pytać a wužiwać.
2. Tute prawo njemóže so wužiwać w padže pšescěhanja dla ryzy njepolitiskich złoštnistwow abo jednanjow, kotrež ranja cile a zasady Zjednoćenycn narodow.

Artikl 15

1. Kóždy ma prawo na statnu pšislušnosť.
2. Nikomu njesmě so jeho statna pšislušnosť swojowólnje sćazać ani zaprajić prawo, swoju statnu pšislušnosť změnić.

Artikl 16

1. Mužojo a žony w žeńtwykmanej starobje maja bjez wobmjezowanja na zakładže rasy, statne je pšislušnosće abo religije prawo, do mandželstwa .stupić a swójbu založić.
2. Woni maja jenake prawa pšli zmandželenju, w mandželstwje a pšli rozwjazanju mandželstwa.
3. Zmandželenje smě so jenož w swobodnej a dospołnej pšezjednosći pšichodneju mandželskeju stać.

Artikl 17

1. Kóždy ma prawo, sam abo zhromadnje z druhimi wobsydstwo měć.
2. Nichtó njesmě swojowólnje swoje wobsydstwo zhubić.

Artikl 18

Kóždy ma prawo na swobodu mysłow, swědomja a religije; tute prawo wopłija swobodu, swoju religiju a swój swětonahlad změnić, kaž tež swobodu, swoju religiju abo swój swětonahlad sam abo w znromadnosći z drunimi, zjawnje abo priwatnje pšez wučbu, praktikowanje, božu službu a wobkedžbowanjc nabožnych naložkow zwuraznić.

Artikl 19

Kóždy ma prawo na swobodu měnjenja a wuprajenje měnjenja tute prawo wopłija njehaćenu swobodu měnjenja a swobodu, sej njedźiwajo na statne hranicy informacije a ideje ze srědkami kóždehožkuli razu wobstarać, pšlijimować a dale dawać.

Artikl 20

1. Kóždy ma prawo na swobodu zhromadźnja a zjednoćenja za měrliwe zaměry.
2. Nichtó n jesmě so nuzować, zjednoćenstwu pšisłušeć.

Artikl 21

1. Kóždy ma prawo, so při rjadowanju zjawnych naležnosćow swojeho kraja njeposrědnje abo přez swobodnje wolenych zastupjerjow wobdźělić.
2. Kóždy ma pod jenakimi wuměnjemi prawo na přistup k zjawnym zastojsnstwam w swojim kraju.
3. Wola ludu tworí zakład za awtoritu zjawneje mocy; tuta wola dyrbi so zwuraznić přez so wospjetowace, woprawdźite, powšitkowne a rune wólby, kotrež wotměwaja so z tajnym wotedaćom hlasow abo po tomu runohódnym swobodnym wólbny modusu.

Artikl 22

Kóždy ma jako člon towaršnosće prawo na socialnu wěstotu a móže přez nutłkostatne naprawy a mjezynarodne zhromadne dźěło wobkedźbujo organizaciju a pomocne srědky kóždeho stata wužiwać za swoju dostojnosť a swobodne wuwěće swojeje wosobiny njeparujomne hospodarske, socialne a kulturne prawa

Artikl 23

1. Kóždy ma prawo na dźěło, na swobodnu wólbnu powołanja, na přiměnjene a spokojace dźělowe wuměnjena kaž tež na škit přeciwo bjezdźělnosći.
2. Wšitcy čłowjekoj maja bjcz kóždeje diskriminacije prawo na jenaku mzdu za jenake dźěło.
3. Kóždy, kiž dźěła, ma prawo na sprawne a plihódne zarunanje dźěła, kotrež jemu a jeho swójbje čłowjeskej dostojnosći wotpowědowacu eksistencu zawěšća a kotrež ma so, jeli trjeba, z druhimi socialnymi škitnyli napravami dopjelnić.
4. Kóždy ma prawo, za škit svojich zajimow dźěłarnistwa založić a tajkim přistupić.

Artikl 24

Kóždy ma prawo na dźělowe přestawki a swobodny čas inkluziwnje přiměnjene wobmjezowanie dźěloweho časa kaž tež na prawidłowny plaćeny dowol.

Artikl 25

1. Kóždy ma prawo na za swoju strowotu a derjeměće a tu swojeje swójbje přiměnjeny žiwjenski standard, inkluziwnje dosahace zežiwjenje, drascenje, bydlenje, lěkarske zastaranje a trěbne socialne poslužby, kaž tež dale prawo na wěstotu w padže bjezdźělnosće, chorosće, invalidity, zwudowjenja staroby abo drugeje straty svojich zežiwjenskich srědkow přez njezawinowane wobstejnosće.
2. Maćerje a dźěći maja prawo na wosebitu pomoc a podpěru. Wšěm dźěćom, mandželskim a njemandželskim, přisteji jenaki socialny škit.

Artikl 26

1. Kóždy ma prawo na kublanje. Wučba dyrbi znajmjeńša w elementarnym abo základnym schodženku darmotna być. Elementarna wučba je obligatoriska. Fachowo- a powołanskošulska wučba dyrbi powšitkownje přistupna być, a wysokošulska wučba dyrbi wšěm wotpowědnje jich kmanosćam na jenake wašnje wotewrjena być.
2. Kublanje dyrbi na poľne rozwiće čłowjeskeje wosobiny a na sylńenje respektowania čłowječich prawow a základnych swobodow wusměrjene być. Wone dyrbi zrozumjenje, tolerancu a přecelstwo mjez wšěmi ludami a wšěmi rasowymi abo nabožnymi skupinami spěchowac a dźěławosć Zjednoćenych narodow za zdźerženje měra podpěrować.
3. Starši maja přenjoyadne prawo družinu kubljanja wuzwolić, kotrež ma so jich dźěćom posrědkować.

Artikl 27

1. Kóždy ma prawo, so na kulturnym žiwjenju zhronladnosće swobodnje wobdźěleć, so nad wuměłstwami wjeselić a na wědomostnym postupje a jeho wudobyćacn dźěl brać.
2. Kóždy ma prawo na škit duchownych a matericelnych zajimow, kotrež wurastuja za njeho jako tworićela z dźělow wědomosće, literatury abo wuměłstwa.

Artikl 28

Kóždy ma prawo na socialny a mjezynarodny porjad, w kotrymž móža so w tutym wozjewjenju wuprajene prawa a swobody połnje zwoprawdźić.

Artikl 29

1. Kóždy ma winowatosće napřećo tej zhromadnosći, w kotrejš je jeničce móžne swobodne a połne wuwice jeno wosobiny.
2. Kóždy podleži pći wužiwanju svojich prawow a swobodow jenož tym wobmjezowanjam, kotrež zakon jeničce za tón zaměr pšedwidži, pšipóznać a respektowanje prawow a swobodow druhich zawěšćić a sprawnym žadanjam moralki, zjawneho porjada a powšitkowneho derjeměća w demokratiskej towaršnosći wotpowědować.
3. Tute prawa a swobody njesmedza so w žanym padže w napřećiwku k cilam a zasadam Zjednoćenych narodow wužiwać.

Artikl 30

Ničo w tutym wozjewjenju njesmě so do toho směra wułożować, zo so za stat, za skupinu abo wosobu prawo stwori, tajke dźěło wukonjeć abo tajki skutk zwoprawdźić, kiž so na wotstronjenje w tutym wozjewjenju wuprajenychn prawow a swobodow měritej.
